

Wilno i Lwów w Toruniu

Taki podtytuł nosi najnowsza książka historyków i archiwistów Anny i Mirosława Supruniuków. Badacze od lat zajmują się dziejami wileńskiego Uniwersytetu Stefana Batorego i losami jego pracowników, a niniejsza monografia doskonale się wpisuje w ich dotychczasowy dorobek. Rozważania Supruniuków zostały poprzedzone wspomnieniem prof. Józefa Szudego oraz słowem wstępnym rektora UMK, prof. Andrzeja Tretyna, a także uzupełnione zestawieniami:

kalendarium wydarzeń z lat 1945–1949 oraz listą władz UMK w latach 1945–1949.

Tajemnicze początki... są wynikiem wielu żmudnych kwerend archiwalno-bibliotecznych, a także rozmów, spotkań i wyjazdów. Poszczególne rozdziały książki ukazują czytelnikowi „dumne i trudne” początki w dwudziestu kilku odsłonach. Są to żywo napisane historie opatrzone tytułami w konwencji literacko-dziennikarskiej, m.in. *Transporty i mity; Uniwersytet bezdomny; Niezrealizowane marzenia rektora Kolankowskiego; Woły, kury i wczasy; Astronomia – czyli 11 km za miastem; Skarby, skarby, skarby; I stał się uniwersytet; Uciekinierzy z UMK: Jan Zygmunt Wilczyński i Kazimierz Bulas.*

Z większością fragmentów książki czytelnicy mogli się zapoznać wcześniej na łamach toruńskiej prasy w nieco zmienionych wersjach. Natomiast kilka rozdziałów napisano specjalnie na potrzeby niniejszego tomu. *Tajemnicze początki...* to nie tylko zbiór artykułów, lecz przede wszystkim utkana z nieoczywistości – nieznanych faktów i hipotez – opowieść o trudnych i skomplikowanych narodzinach uniwersytetu. Książka obfituje w starannie udokumentowane detale, np. te dotyczące nazwy uczelni. Otóż w początkowym okresie istnienia uniwersytetu w różnych kręgach i publikacjach (także uniwersyteckich) funkcjonowały odmienne nazwy, np. Uniwersytet Pomorski im. M. Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Pomorski Mikołaja Kopernika, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika.

Interesujący tekst monografii wzbogaca szata edytorska w postaci nie tylko trafnie dobranej okładki, papieru i oprawy, ale przede wszystkim wielu cennych, mało lub w ogóle nieznanych zdjęć przygotowanych do druku przez Piotra Kurka z Biblioteki Uniwersyteckiej. Są wśród nich m.in. portrety założycieli i pierwszych organizatorów UMK, a także uniwersyteckie dokumenty i budynki. Publikacja zawiera także zapomniany plan uniwersytetu w latach 1945–1950 opracowany kartograficznie przez Jarosława Suproniuka z Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk.

Tajemnicze początki... są monografią o wielowymiarowym charakterze. Po pierwsze jest to rzetelny opis powstawania uniwersytetu w Toruniu. Supruniukowie z niemal detektywistyczną pasją wyjaśniają wiele szczegółów w tym zakresie, dokonując przy okazji rewizji dotychczasowych ustaleń (np. podają nowe fakty, porządkują wcześniejszą wiedzę, konfrontują źródła). Efekt tych badań z pewnością zainteresuje badaczy zarówno dziejów uczelni, jak i miasta czy regionu. Szkoda tylko, że zabrakło autorskiego podsumowania monografii, w którym np. zebrano by informacje i wskazówki co jeszcze warto zbadać, jakie są białe plamy w genezie i pierwszych latach istnienia Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Drugi wymiar tej pracy to część większej całości, czyli solidny przyczynek do refleksji nad historią nauki polskiej, a zwłaszcza jej wciąż niewystarczająco zbadanego rozdziału we wczesnych latach powojennych. Po trzecie efekty pracy badawczej Supruniuków zostały przedstawione w formie interesującej i przystępnej (nieujmującej naukowości) opowieści, z pożytkiem dla szerszego grona odbiorców.

Marcin Lutomierski

Anna SUPRUNIUK, Mirosław Adam SUPRUNIUK,

Tajemnicze początki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (Wilno i Lwów w Toruniu), ze wspomnieniem Józefa Szudego,

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika,
Toruń 2017.

Kornat:
Zagrożenie dla jakości

Kozłowski:
Interdyscypliny: najpierw kształcenie

Drozdowicz:
Naukowo samodzielni

FORUM 3

Marzec 2018

18,99 zł (VAT 5%)

AKADEMICKIE

Jackowiak:
Uczelnie bez wydziałów

Wilk:
Konkursowa osobliwość

Hubner:
Autonomia i biurokracja